

ČESKÁ LÉKAŘSKÁ KOMORA

Kancelář v Olomouci, Lužická 419/14, 779 00 Olomouc

tel. 234 760 700, fax 257 220 618

E-mail: sekretariat@clkcr.cz

Kancelář prezidenta : Drahořejlova 1019/27
190 00 Praha 9, www.lkcr.cz

Vážený pan

Arm.gen.v.v. Ing. Petr Pavel, M.A.

Prezident České republiky

Kancelář prezidenta České republiky

Pražský hrad

119 08 Praha 1

V Praze dne 14. 9. 2023

Č.j. : 150/2023

Věc: Žádost prezidenta České lékařské komory o uplatnění práva veta vůči novele zákoníku práce ze strany pana prezidenta a o jednání s prezidentem republiky

Vážený pane prezidente,

po vyčerpání všech ostatních možností, které nám dává legislativní proces, se dovoluji tímto obrátit přímo na Vás s naléhavou žádostí, abyste v souladu s článkem 50 Ústavy ČR uplatnil své právo veta a vrátil tak novelu zákoníku práce, která ohrožuje bezpečnost pacientů a diskriminuje lékařky a lékaře oproti jiným pracovníkům, zpět k novému projednání v Parlamentu ČR.

Zároveň si Vás dovoluji jako prezident České lékařské komory – profesní samosprávy sdružující 55 000 lékařů požádat o jednání o aktuálních problémech našeho zdravotnictví, včetně této nešťastné novely zákoníku práce.

Děkuji předem za čas, který budete věnovat našim argumentům.

Zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví je v rozporu s Evropskou legislativou

Jako lékař se nechci pouštět do podrobné diskuse o legalitě ustanovení, které diskriminuje a poškozují lékařky a lékaře oproti ostatním zaměstnancům, a omezím se na pouhé konstatování, že podle právníků České lékařské komory je Parlamentem schválený text v rozporu s maximálními povolenými limity týdenní pracovní doby (48 hodin týdně) stanovenými v článku 6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby. Nechci předjímat důsledky, které by svévolné porušení této směrnice pro Českou republiku mělo, avšak je nepochybné, že pokud zákoník práce nabude platnosti včetně tohoto diskriminačního opatření, obrátí se odborové organizace s podporou České lékařské komory na orgány Evropské unie s výzvou, aby zjednaly nápravu.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví o dalších 8 hodin týdně, tedy v podstatě o celou jednu další pracovní směnu, nebylo součástí původního návrhu tzv. transpoziční novely zákoníku práce a tento poslanecký návrh nebyl projednán ani s Českou lékařskou komorou, ani s odborovými organizacemi, které lékaře a zdravotníky zastupují.

Schválení zákoníku práce s novým § 93a (tedy s prodloužením maximální týdenní pracovní doby ve zdravotnictví) hrubě nekoresponduje se základním požadavkem směrnice EU na „zlepšování

pracovního prostředí, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků“. Tomu odpovídá i skutečnost, že 12 členských států EU v současné době výjimku z maximálního limitu 48 hodinové týdenní pracovní doby (tzv. opt-out) nepřipouští v žádném případě! A také u členských států, které nějakou výjimku umožňují, existují oproti naší novele zákoníku práce, striktní omezení, a to jak věcná, tak časová. Postupné omezování množství přesčasové práce je v Evropské Unii všeobecným trendem. Česká republika se z nepochopitelných důvodů vydává směrem opačným.

Zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví ohrozí bezpečnost pacientů

Jako prezident České lékařské komory považuji za svoji povinnost upozornit Vás, že Evropskou unií prosazené maximální limity přesčasové práce považuji v první řadě za normu na ochranu pacientů. Velké studie prováděné například ve Velké Británii v rámci její Národní zdravotní služby jednoznačně prokázaly, že přepracovaní lékaři častěji chybují, čímž se zvyšuje riziko poškození pacientů. Není žádný důvod předpokládat, že v podmínkách českého zdravotnictví by tomu mělo být jinak. Nikdo z nás by si jistě nepřál být například operován nevyspalým chirurgem. V případě profesionálních řidičů, strojvůdců nebo pilotů nikdo nezpochybňuje nutnost dodržovat povinné přestávky. Proč by tomu mělo být v případě lékařů jinak?

Poslanci, kteří předložili onen nebezpečný návrh, který změnil bezproblémovou transpoziční novelu v „třaskavé téma“, argumentovali tím, že v nemocnicích je zákoník práce porušován nebo obcházen. Ano to je pravda, prohlubující se nedostatek lékařů je závažný problém. Avšak i když insuficientní kontrola ze strany inspektorátů práce nezajišťuje dodržování zákona, přesto samotná jeho existence vytváří soustavný tlak na změny v organizaci práce a zajištění většího množství zdravotnického personálu. Situace se tedy zatím sice pomalu, ale přesto zlepšovala. Přístup, kdy místo snahy prosadit respektování zákona, tento zákon zdeformujeme, považuji za dětinský. Asi by nikoho nenapadlo zvyšovat nejvyšší povolenou rychlost jízdy v obcích jen proto, že část řidičů současné limity nerespektuje. Asi by nikoho nenapadlo rušit zákaz řízení pod vlivem alkoholu jen proto, že část nezodpovědných řidičů před jízdou pije. Proč obdobně dětinským způsobem zákonodárci přistupují ke zdravotnictví?

Zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví prohloubí nedostatek lékařů v nemocnicích a zhorší dostupnost zdravotní péče

Poslanci, kteří prosadili zvýšení množství možné přesčasové práce a tím v podstatě prodloužili možnou pracovní dobu lékařkám a lékařům ze 48 na 56 hodin týdně, tedy v podstatě sedmidenní pracovní týden, tvrdí, že tímto „vyřeší“ nedostatek lékařů. Opak je pravdou. Obrovské množství přesčasové práce je jedním z hlavních důvodů, proč mezi mladými lidmi klesá zájem o lékařské povolání. Hloupý návrh tak v delším časovém horizontu kvůli poklesu atraktivity našeho povolání pro mladé studenty, nedostatek lékařů ještě prohloubí. Změna poškozující lékaře a lékařky tak jen zbytečně zvýší napětí v resortu zdravotnictví. Již v současnosti mladí lékaři začínají připravovat hromadné vypovídání dohod zajišťujících nyní ústavní pohotovostní službu a domlouvají se na tom, že budou odmítat pracovat nad rámec zákonné povinnosti 150 přesčasových hodin ročně.

Zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví poškodí zejména mladé lékařky a lékaře

Dalším aspektem, na který Vás chci upozornit, je skutečnost, že v současnosti již více než dvě třetiny čerstvých absolventů lékařských fakult jsou ženy. A mladé lékařky nemají zájem trávit čas v práci na úkor své rodiny. Budou-li vystaveny nátlaku, který je poškozují v porovnání s jinými zaměstnankyněmi, zvyšuje se riziko, že z nemocnic odejdou. Nechápu, proč by právě lékařky neměly mít stejná práva na rodinný život, jako mají ostatní zaměstnané ženy. Proč by měly být nuceny k tomu, aby každý týden odpracovaly nejenom jednu, ale hned dvě pracovní směny navíc? Argument, že

nadlimitní přesčasová práce bude pouze „dobrovolná“, vyznívá krajně falešně v zrcadle výsledků ankety mezi mladými lékaři, z nichž většina si stěžuje na nejrůznější formy šikany a diskriminace, které jsou v rámci předatestační přípravy vystavováni.

Důvody, proč neplatí teze o dobrovolnosti přesčasové práce jsou tři, a ještě jeden navíc.

1. Základní platy lékařů jsou tak nízké, že nadprůměrných příjmů, které by korespondovaly s náročností jejich studia a práce i s mírou zodpovědnosti, dosahují pouze díky obrovskému množství přesčasové práce, která v podstatě představuje další zaměstnání.
2. Mladé lékařky a lékaři musí v rámci specializační přípravy absolvovat řadu stáží a rovněž doložit potvrzení zaměstnavatele o splnění řady úkolů a povinností. Zaměstnavateli v podstatě nic nebrání v tom, aby lékařku či lékaře, kteří odmítnou odpracovat více přesčasů než 150 hodin ročně, které jim mohou být nařízeny, potrestal tím, že jim specializační přípravu neumožní. Takový mladý lékař či lékařka pak nemohou složit atestační zkoušku za 5 – 6 let, ale až o několik let později.
3. Lékaře k přesčasové práci nutí kolegiální. Nemocniční lékaři pracují v kolektivech a pokud tedy některý z nich přesčasovou práci odmítne, musí o to více pracovat jeho kolegové.

Čtvrtým důvodem, či spíše důkazem, že „dobrovolná“ přesčasová práce lékařů není dobrovolná, je skutečnost, jak bouřlivě reagují ředitelé nemocnic na předem avizovaný záměr nemocničních lékařů, že pokud začne platit zákoník práce včetně diskriminujícího ustanovení o přesčasové práci, tak nebudou s „dobrovolnou“ přesčasovou prací souhlasit.

Zvyšování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví nebylo projednáno ani s Českou lékařskou komorou, ani s odborovými organizacemi

Závěrem musím ještě jednou připomenout, že poslanecký návrh zvyšující povolené množství přesčasové práce ve zdravotnictví o dalších 8 hodin týdně, tedy o celou jednu pracovní směnu, nebyl projednán ani s Českou lékařskou komorou, ani s odborovými organizacemi, které lékaře a zdravotníky zastupují.

Vážený pane prezidente,

děkuji za pozornost, kterou problémům našeho zdravotnictví věnujete, a ještě jednou si Vás tímto dovoluji v zájmu lékařů a lékařek pracujících v nemocnicích, ale zejména v zájmu našich pacientů požádat o pomoc.

S uctivým pozdravem

MUDr. Milan Kubek
prezident České lékařské komory